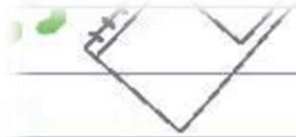

لَسْنَا لَكَ شَيْءٌ

درس شانزدهم

«وقتی بوعلی کودک بود»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی با دانشمند بزرگ ایرانی «ابوعلی سینا»
- ۲ تفاوت خوب دیدن و نگاه کردن
- ۳ آشنایی با محدثی بهار ملقب به ملک الشعرا
- ۴ مهارت ساده‌نویسی برخی از جملات
- ۵ درک تفاوت خوب دیدن و خوب نگاه کردن
- ۶ تشخیص شخصیت‌ها، پیام و زمان رخداد داستان

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

یاس: ناامیدی

ابرام: پافشاری کردن در کاری.

نذر کردن: دادن مال یا چیزی یا انجام کاری در راه خدا.

کزان: که از آن

افسرده: آزرده، اندوهگین.

سنگ خلرا (سنگ خاره): نوعی سنگ. سنگ سخت

شکرانه: کاری که برای سپاس انجام شود.

مقاوم، سرسخت، لجباز.

سخت سر: .....

نجنیدم: تکان نخوردم.

کاوید: کاوش کرد، تلاش کرد.

سپیده دم: سحرگاه، بامداد.

کرم کرده: لطف کن، مهربانی کن.

ناید: نمی‌آید

بالین: رختخواب، بستر.

بهبودی: تندرستی و سلامت.

گرت: اگر تو

ماهر: کاردان.

کلمات متضاد

لبخند ≠ اشک

فرلوان ≠ اندک

پرسش ≠ پاسخ

بدبخت ≠ نیک بخت

سخت، دشوار ≠ سهل

آغاز ≠ پایان

کلمات هم خانواده

نذر، نذری، نذری

حیرت، حیران، متحیر

قربانی، قربان،

ماهر، مهار، مهارت

طیب، طب، مطب، اطبا

شکر، شاکر، تشکر، متشکر،
شکور

علوی

وقتی بوعلی کودک بود

اگر خواندن با درک و فهمیدن مطلب همراه باشد، می‌تواند دروازه‌ای از دانایی را بر ما بگشاید و همین باعث می‌شود تا ما با یافتن آگاهی بیشتر و علم و دانایی افزون، در کارهایمان موفق‌تر شویم. افراد بزرگی مثل بوعلی سینا، از همان کودکی که کتاب یا قرآن می‌خواندند تا معنی کلمات و واژه‌ها را نمی‌فهمیدند، آن را کنار نمی‌گذاشتند. به همین دلیل پیشرفت و جهش حیرت‌آوری در سنین پایین داشتند. اگر می‌خواهیم پیشرفت کنیم و به درجات بالای علمی برسیم، باید با تأمل و صبر درس بخوانیم.

بخوان و بدان

درنا: برنا! اون لانه‌ی پرنده، روی درخت گوشه‌ی حیاط خیلی قشنگ است! من کنارش عکس گرفتم.

برنا: کدوم لانه‌ی پرنده؟ من که صبح تا شب تو حیاط هستم، چرا ندیدم!

درنا: به خوب نکته‌ای اشاره کردی. تو **خوب ندیدی**. فقط **نگاه کردی!**

خوب دیدن، گام مهمی برای رسیدن به دانایی است. چون با خوب دیدن، دقیق‌تر و کامل‌تر می‌بینیم و درک و فهم بهتری نسبت به آفرینش خدای بزرگ پیدا می‌کنیم.

نگاه کردن، امری غیر ارادی می‌باشد. مانند: (چشم‌انمان را باز کردن پلک زدن) ولی خوب دیدن به اطراف امری است که به صورت ارادی و با دقت و انتخاب خودمان انجام می‌شود. مانند: (خرید کتاب، کیف، لباس دلخواه)

نکته

دانشمندان واقعی کسانی هستند و بوده‌اند که از کنار پدیده‌ها بی تفاوت نگذشته‌اند.

املا دان

یکی از راه‌های تقویت املا، استفاده از حافظه کوتاه مدت است. به این ترتیب چند بار متن درس را با سرعت بخوانید و بعد در هر مرحله، واژه‌هایی که از درس در خاطر مانده را یادداشت کنید. حال شما سه مرتبه متن درس را بخوان و در هر مرحله کلماتی که در خاطر مانده را یادداشت کن. (نکته: توجه شود کلمات در سری دوم و در سری سوم تکراری با مراحل قبل نباشند.)

الف: کلمات در سری اول: .....

ب: کلمات در سری دوم: .....

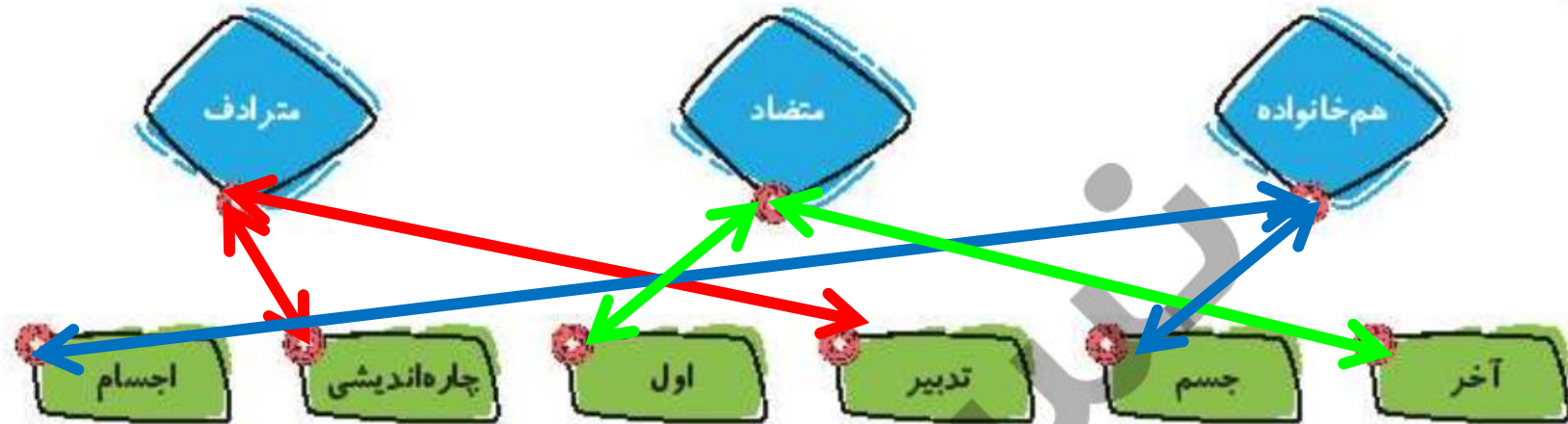
پ: کلمات در سری سوم: .....

تمرین

هر کلمه را به طبقه‌ی مخصوص آن وصل کن.

۱

۲ درستى و نادرستى جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستى، درست آنها را بنویس.

الف: عبدا... مى‌خواست حسین را به خارج بفرستد. عبدالله مى‌خواست برای حسین آموزگار بیاورد.

ب: چشمه با ناامیدى راه خود را عوض کرد. چشمه نا امید نشد بلکه در کندن سنگ پافشارى کرد تا راهى پیدا کرد.

پ: چشمه آرام و سنگ سخت بود.

ت: محمد تقى بهار، همان ملک الشعرا است.

۳ متن زیر را با «تا، اما، و، که» کامل کن.

«مرضیه دختری بود ..... که ..... در کلاس پنجم درس مى‌خواند. تا مى‌توانست تلاش مى‌کرد،

..... اما ..... نمى‌توانست نمره‌های عالی بگیرد. .... تا ..... اینکه معلم او را راهنمایی کرد ..... و .....

طریقه‌ی درست مطالعه کردن را به او آموخت.»

۴ با توجه به آموزش‌های درس، جملات زیر را کامل کن.

الف: با دقت در آفرینش خدا و خوب دیدن، ..... بهترین نسبت به آفرینش پیدا می‌کنیم.

درک و فهم

ب: پس از درک محتوا و ارتباط میان اجزای تصویر، ..... پیام آن را مشخص می‌کنیم.

پیام

۵ با توجه به شعر چشمه و سنگ، کلمه‌های خواسته شده را از جدول پیدا کن و بنویس.

الف: هم‌معنی کلمه‌های (ناامیدی، آسان، ابرام)

یأس، سهل، اصرار

ب: کوتاه نشده‌ی کلمات (رهی، کز، گرت، استاد)

راهی، که از، اگر تو، ایستاد

					ا	ف	
	س	ر	ا	ظ	ش	ی	
	ک	ت	ص	ع	ق	م	س
ی	ه	ا	ر	س	ا	ی	ت
	ا	ب	ا	ه	گ	ق	ا
	ز	گ	ر	ل	ر	غ	د
	ن	ک			ت	ن	
					و		

۶ جمله‌های زیر را بخوان و با توجه به مفهوم، علامت بزن.

نگاه کردن

-
-
-
-

خوب دیدن

-
-
-
-

الف: دیروز فیلم درست کردن کیک اسفنجی را دیدم.

ب: معلم از پنجره رفتار بچه‌ها نسبت به هم را نگاه می‌کرد.

پ: معلم روی پله‌ها نشسته بود و به من نگاه می‌کرد.

ت: حسین با تلسکوپ ستاره‌ها را می‌دید.

۷ شعر «چشمه و سنگ» چند بیت است؟ ... ۸ بیت «بیت‌های زوج شعر را بنویس».

به نرمی چنین گفت با سنگ سخت: *** «کرم کرده، راهی ده ای نیکبخت!

نجنیدم از سیل زور آزمای *** که ای تو، که پیش تو جنیم، ز جای؟

بسی کند و کاوید و کوشش نمود *** کز آن سنگ خارا، رهی برگشود

گرت پایداری است در کارها *** شود سهل، پیش تو دشوارها

۸ با کلمه‌ی «بی‌انصافی»، دو جمله‌ی متفاوت بنویس. (پرسشی، تعجبی)

پرسشی:

به دلخواه دانش آموز

تعجبی:

۹ هر یک از واژه‌های زیر به چه معناست؟

الف: اندک‌اندک یعنی: کم کم

ب: دم‌به‌دم یعنی: هر لحظه

۱۰ به تصاویر زیر با دقت نگاه کن. مطالبی که از آنها برداشت کردی را در سه بخش زیر بنویس.

به دلخواه دانش آموز

	مقدمه
	توضیح
	نتیجه

۱۱ با توجه به متن درس «وقتی ابوعلی کودک بود» پاسخ بده.

ابوعلی سینا

شخصیت اصلی داستان:

ستاره مادر حسین

عبدالله پدر حسین

شخصیت‌های فرعی:

کودکی ابوعلی سینا

زمان رخدادهای داستان:

در پی علم آموزی باشیم
به همه چیز خوب نگاه کنیم و دقت کنیم.
کنجکاو و با پشتکار باشیم.

پیام داستان:

با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: خوب دیدن، خوب گوش کردن و خوب فکر کردن، ..... است.

- (۱) درک و فهم (۲) فهمیدن (۳) مشاهده‌ی خوب (۴) سرآغاز دانایی ✓

ب: در جمله‌ی زیر، منظور از کلمه‌ی مشخص شده چیست؟

داشک شوق از دیدگان سناره، فروریخت،

- (۱) ستاره‌ی زهره (۲) طبیب (۳) مادر حسین ✓ (۴) چراغ روشن

پ: راه‌های دست‌یابی به شناخت و آگاهی، در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) شعر و شاعری (۲) علم و تجربه ✓ (۳) تفکر و اندیشه (۴) لطف و محبت

ت: کدام کلمه‌ی زیر با «گذار»، کلمه‌ی معناداری می‌سازد؟

- (۱) بنیان ✓ (۲) خدمت (۳) نماز (۴) سپاس

ث: معنای عبارتهای «قرار از کف دادن»، و «سر و کله زدن»، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) فقیر شدن - دعا (۲) شادمان گشتن - شاخ و شانه کشیدن (۳) بی‌تابی - بحث کردن ✓ (۴) آرامش یافتن - درگیر شدن

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

۱۲

من دوستی دارم که همیشه از او به عنوان بهترین دانش آموز یاد می‌شود. هر کجا می‌روم می‌تواند نظر همه را جلب کند او بسیار مؤدب و خوش رو است. او می‌گوید: «بادقت درس می‌خوانم؛ هر شب چند صفحه مطالعه می‌کنم و به راهنمایی‌های معلم و پدر و مادرم عمل می‌کنم. این رمز موفقیت من است.»

الف: «نظر همه را جلب می کند، یعنی چه؟»
یعنی همه را مورد توجه خود قرار می دهد.

ب: آیا موفقیت دوست من، رمز دیگری هم می تواند داشته باشد؟
به دلخواه دانش آموز

پ: در کدام جمله رفتار دوست من، آمده است؟ بنویس.
او بسیار مؤدب و خوش رو است.

ت: برنامه ی درس خواندن شما چگونه است؟
به دلخواه دانش آموز

وقتی کارتتان تمام شد
دست از تلاش بردارید، نه
وقتی که خسته شدید.

